

Uitgebreide toelichting van het meetinstrument

Sociale Steun Lijst - Interacties (SSL-I) Sociale Steun Lijst - Discrepanties (SSL-D) Sociale Steun Lijst - Interacties-12 (SSL-I-12) (verkorte versie)

Januari 2016

Review: Sandra Joeris
Eveline van Engelen
Invoer: Marsha Bokhorst

1 Algemene gegevens

	Het meetinstrument heeft betrekking op de volgende categorieën
Lichaamsregio	Overige, ongespecificeerd
Aandoening (ICD)	Overige, ongespecificeerd
Domein 'Menselijk functioneren' (ICF)	Tussenmenselijke interacties en relaties

- *Korte beschrijving* → Het instrument SSL-I bestaat uit 34 items die betrekking hebben op allerlei vormen van ondersteunende interacties. Daarnaast zijn 7 items opgenomen die betrekking hebben op negatieve interacties. De SSL-D bestaat eveneens uit 34 items. In tegenstelling tot de vraagstelling bij de interacties, wordt bij de discrepantie-items gevraagd naar de mate waarin de verkregen ondersteuning overeenkomt met de behoefte van de respondent. De SSL-D wordt afgenomen na de SSL-I. Door beide lijsten af te nemen is het mogelijk de perceptie van sociale steun te vergelijken met de gewenste sociale steun.¹
Daarnaast bestaat er ook een verkorte versie van de SSL-I, de SSL-I-12. In de 12 item versie worden 3 typen steun gemeten: alledaagse steun, steun bij problemen en waarderingssteun.²
- *Doelgroep* → volwassenen, de verkorte versie is ontwikkeld voor ouderen
- *Auteur:*
 - ✓ *Oorspronkelijke versie* → SSL-I / SSL-D: van Sonderen E (1991)³
SSL-I-12: van Eijk LM, Kempen GIJM, van Sonderen FLP (1993)²
 - ✓ *Nederlandse versie* → van Sonderen E (1991)³

2 Doel van het meetinstrument

- Evaluatief / effectiviteit
- Inventariserend

3 Soort / vorm van het meetinstrument

- Vragenlijst
- *Opbouw* → - SSL-I: 34 items positieve interacties plus 7 items negatieve interacties
De positieve interacties zijn onderverdeeld in 6 subschalen:
 1. alledaagse emotionele ondersteuning (4 items (1, 7, 8, 24))
 2. emotionele ondersteuning bij problemen (8 items (3, 6, 10, 11, 17, 26, 29, 34))
 3. waarderingsteun (6 items (2, 14, 15, 16, 28, 30))
 4. instrumentele ondersteuning (7 items (5, 12, 18, 20, 21, 22, 32))
 5. social companionship (5 items (9, 13, 19, 23, 33))
 6. informatieve ondersteuning mbt het gedrag van betrokkene (4 items (4, 25, 27, 31))- SSL-D: 34 items, verdeeld over dezelfde subschalen als de SSL-I
- SSL-I-12: 12 items, verdeeld over drie subschalen:
 1. alledaagse ondersteuning (4 items (1, 2, 3, 6))
 2. ondersteuning bij problemen (4 items (4, 7, 8, 9))
 3. waarderingsteun (4 items (5, 10, 11, 12))
- *Invulinstructie* → een korte invulinstructie staat bovenaan de vragenlijst
- *Meetniveau* → SSL-I: per item: wijze score (1-4); meetniveau ordinaal
 - 1: zelden of nooit
 - 2: af en toe
 - 3: regelmatig
 - 4: erg vaak
- *Meetniveau* → SSL-D: per item: wijze score (1-4); meetniveau ordinaal
 - 1: mis ik, zou ik graag meer willen
 - 2: mis ik niet echt, maar het zou prettig zijn als het iets vaker gebeurde
 - 3: precies goed zo; ik zou niet vaker of minder vaak willen
 - 4: gebeurt te vaak; het zou prettig zijn als het minder vaak gebeurde
- *Meetniveau* → SSL-I-12: per item: wijze score (1-4); meetniveau ordinaal
 - 1: zelden of nooit
 - 2: af en toe
 - 3: regelmatig
 - 4: erg vaak
- *Meetniveau* → SSL-I: totaal: wijze score: som van de scores voor de gehele schaal of per afzonderlijke subschaal; meetniveau ordinaal¹
Geeft de mate weer waarin de respondent gesteund wordt, een hoge score betekent veel steun. Bij de negatieve interacties worden eveneens de itemscores gesommeerd, een hoge score betekent veel negatieve interacties.
- *Meetniveau* → SSL-D: totaal: wijze score: somscores na hercodering; meetniveau ordinaal¹
Er zijn twee gegevens af te leiden:
 1. mate waarin tekort aan steun wordt ervaren:
hercodering: 3 en 4 wordt 1, 1 wordt 3
Een hoge score betekent een groot tekort aan steun.
 2. mate waarin teveel aan steun wordt ervaren:
hercodering: 1, 2 en 3 wordt 0, 4 wordt 1
Een hoge score betekent teveel steun.
- *Meetniveau* → SSL-I-12: totaal: wijze score: som van de scores voor de gehele schaal of per afzonderlijke subschaal; meetniveau ordinaal⁴

4 *Verkrijgbaarheid*

SSL-I en SSL-D

- *Opvraagbaar bij* → opgenomen in de bijlagen van de handleiding¹:
<http://www.umcg.nl/EN/Research/InstitutesProgrammes/SHARE/researchtools/tools/paginas/SSL-ISSL-D.aspx>
- *Geschatte kosten* → gratis te downloaden
- *Copyright* → ja, van Sonderen E, 1993, Noordelijk Centrum voor Gezondheidsvraagstukken, Rijksuniversiteit Groningen
→ toestemmingsprocedure beschreven in de handleiding op p. 23¹

SSL-I-12

- *Opvraagbaar bij* → www.meetinstrumentenzorg.nl
- *Geschatte kosten* → gratis te downloaden
- *Copyright* → ja, van Sonderen, 1993, Noordelijk Centrum voor Gezondheidsvraagstukken, Rijksuniversiteit Groningen

5 *Methodologische kwaliteit*

- **Interne consistentie**
→ Cronbach's α : n=30, populatie vluchtelingen: 0.83⁵
- **Reproduceerbaarheid**
 - ✓ *Betrouwbaarheid (reliability)* →
De betrouwbaarheid uitgedrukt in coëfficiënt alpha

SSL-I

- Cronbach's α : n=304, populatie mensen die sociale steun nodig hebben (zwangere, vervroegd pensioen, hoge score op eenzaamheidsscore): 0.93
- Cronbach's α : n=475, populatie kankerpatiënten: 0.91
- Cronbach's α : n=onbekend, populatie studenten: 0.92
- Cronbach's α : n=246, populatie reumapatiënten: 0.90¹

Negatieve Interacties

- Cronbach's α : n=304, populatie mensen die sociale steun nodig hebben (zwangere, vervroegd pensioen, hoge score op eenzaamheidsscore): 0.78
- Cronbach's α : n=475, populatie kankerpatiënten: 0.76-0.81
- Cronbach's α : n=onbekend, populatie studenten: 0.69
- Cronbach's α : n=246, populatie reumapatiënten: 0.76-0.77¹

SSL-D

- Cronbach's α : n=304, populatie mensen die sociale steun nodig hebben (zwangere, vervroegd pensioen, hoge score op eenzaamheidsscore): 0.95
- Cronbach's α : n=475, populatie kankerpatiënten: 0.93-0.95
- Cronbach's α : n=onbekend, populatie studenten: 0.92
- Cronbach's α : n=246, populatie reumapatiënten: 0.94-0.96
- Cronbach's α : n=onbekend, populatie studenten (alleen discrepantie): 0.83¹

SSL-I-12

- Cronbach's α (alledaagse steun): 0.82
- Cronbach's α (steun bij problemen): 0.79
- Cronbach's α (waarderingssteun): 0.75
- Cronbach's α (gehele SSL-I-12): 0.87²

- **Validiteit**

✓ *Concurrent validity* →

Tabel 1: Sociale Steun Lijst-Interactie

doelgroep: mensen die sociale steun nodig hebben	n = 304	Tijdinterval: 4 weken
Intrabeoordelaarsbetrouwbaarheid		R (Spearman) 0.77 ¹

Tabel 2: Sociale Steun Lijst-Interactie (negatieve interacties)

Doelgroep: mensen die sociale steun nodig hebben	n= 304	Tijdinterval: 4 weken
Intrabeoordelaarsbetrouwbaarheid		R(Spearman) 0.56 ¹

Tabel 3: Sociale Steun Lijst-Discrepanties

Doelgroep: mensen die sociale steun nodig hebben	n= 304	Tijdinterval: 4 weken
Intrabeoordelaarsbetrouwbaarheid		R(Spearman) 0.85 ¹

- **Responsiviteit** → gegevens niet bekend

6 *Hanteerbaarheid / feasibility*

- *Taal* → originele versie Nederlands¹, vertaald in het Engels⁶
- *Benodigdheden* → papier, potlood⁷
- *Randvoorwaarden* → geen
- *Benodigde tijd* → 30 minuten⁷
- *Gebruikershandleiding* → ja

7 *Normgegevens*

8 *Overige gegevens*

- Van de verkorte versie (SSL-I-12) is (nog) niet bekend in hoeverre hij ook geschikt is om discrepanties te meten. De betrouwbaarheid en validiteit van de SSL-I-12 zijn onderzocht bij ouderen, maar gelet op de algemene aard van de items is de verwachting dat de SSL-I-12 ook bij jongere respondenten gebruikt kan worden.¹
- Er wordt een toestemmingsprocedure beschreven voordat de vragenlijst gebruikt mag worden.¹

- De Engelstalige vragenlijst is gratis te downloaden via <http://www.umcg.nl/EN/Research/InstitutesProgrammes/SHARE/researchtools/tools/paginas/SSL-ISSL-D.aspx>
- Het instrument is in 2000 door COTAN beoordeeld.⁷
- Op basis van de SSL-I is een aangepaste versie voor kinderen vanaf 12 jaar ontwikkeld, de SSL-I adolescenten versie. De lijst bestaat uit 19 items, verdeeld over drie subschalen: 1. alledaagse emotionele ondersteuning (5 items); 2. emotionele ondersteuning bij problemen (7 items); 3. negatieve interacties (7 items). Per item zijn er 4 antwoordmogelijkheden: bijna nooit, soms, vaak, erg vaak. Vanuit deze adolescenten versie is er ook een vragenlijst ontwikkeld voor kinderen van 8-11 jaar, de Perceived Social Support Questionnaire 8-11. Deze bestaat uit 18 items, verdeeld over dezelfde subschalen als de adolescenten versie.⁸

9 *Literatuurlijst*

1. van Sonderen E. Het meten van sociale steun met de Sociale Steun Lijst-Interacties (SSL-I) en Sociale Steun Lijst-Discrepanties (SSL-D): een handleiding. 2^e dr. Groningen: Research Institute SHARE, Rijksuniversiteit Groningen; 2012. Available from: <http://www.umcg.nl/EN/Research/InstitutesProgrammes/SHARE/researchtools/tools/paginas/SSL-ISSL-D.aspx>
2. van Eijk LM, Kempen GIJM, van Sonderen FLP. Een korte schaal voor het meten van sociale steun bij ouderen: de SSL-12-I. Tijdschrift voor gerontologie en geriatrie. 1994;25(5):192-196.
3. van Sonderen E. Het meten van sociale steun [thesis]. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen; 1991.
4. Sociale Steun Lijst (SSL-12). Brugge: Kennispunt Mantelzorg. Beschikbaar via: <http://www.mantelluisteren.be/attachments/article/77/Sociale%20Steun%20Lijst.pdf>
5. Candel I, Offermans E, Jelicic M, Merckelbach H. Sociale steun en psychische klachten bij jonge vluchtelingen. Tijdschrift voor psychiatrie. 2005;47(2):75-82.
6. Bridges KR, Sanderman R, van Sonderen E. An English version of the social support list: preliminary reliability. Psychological reports. 2002;90:1055-1058.
7. COTAN Documentatie. Sociale Steun Lijst, Interacties en Discrepancies. 2000. Available from: www.cotandocumentatie.nl
8. Snoeren F, Hoefnagels C. Measuring perceived social support and perceived stress among primary school children in The Netherlands. Child indicators research. 2014 Sep;7(3):473-486.